

Dalibor Štrunc: Z hudby je potřeba mít radost

28. červen 2016, 0:18, portál Brno město hudby

(<http://www.mestohudby.cz/publicistika/rozhovory/dalibor-strunc-z-hudby-je-potreba-mit-radost>)

Autor Milan Tesář

Cimbalista skupiny Javory, kapelník a zakladatel folkového Cimbal Classicu a hudební pedagog Dalibor Štrunc vydal nové autorské album *Malované na cimbál*. Štruncovy instrumentální skladby na něm hrají jeho studentky z konzervatoře Anna Múčková, Kateřina Harnošová a Barbora Jagošová. Nejen o tomto

počinu jsme hovořili s čerstvě padesátiletým cimbalistou a skladatelem.

Jarda Svoboda ze skupiny Traband vydal v den svých padesátých narozenin své první sólové album. Ty sis k padesátinám nadělil autorské CD, na kterém ale sám nehraješ. Proč ses rozhodl pro tento model? A vnímáš album *Malované na cimbál* i jako dárek sám sobě k jubileu?

Že album vyjde zrovna na mé kulatiny, nebylo původně v plánu, ale alespoň si ten milník budu dobře pamatovat. Rozhodnutí o jeho natočení přišlo velmi impulsivně v prosinci minulého roku, a pak už to šlo poměrně rychle. To, že na něm nehraju a hraju zároveň, je můj malý dárek pro mě. Celý projekt ale beru spíše jako vzájemné obdarování. Je to ohlédnutí za patnácti lety strávenými na brněnské konzervatoři a poděkování mým studentům za to, že mě ta práce těšila a těší. Pro ně je to pak jakýsi pomyslný výuční list a hmatatelný důkaz o tom, že mají sféře vážné, profesionální, hudby co nabídnout, a to jak po stránce hráčské, tak i z hlediska cimbálové literatury.

Skladby jsi tedy skládal pro své studentky z konzervatoře. Psal jsi jim je přímo na tělo?

V první fázi jsem se obsadil do role testovacího hráče a skladby, zejména jejich cimbálovou linku, psal na tělo sobě, a to s myšlenkou na prastaré pravidlo lásky „Co nechceš, aby lidé činili tobě, nečiň ani ty jim“. Jinými slovy, protože mám své žáky a svůj nástroj rád, snažil jsem se, aby jim tóny po technické stránce pokud možno plynuly co nejpřirozeněji pod rukama. Tedy bez zbytečných nástrojových záludností a vymyšleností, které by v budoucnu odrazovaly další případné interprety. Vůbec to ovšem neznamená, že jde o jednoduché hraní, ale primárně je z hudby potřeba mít radost a na to jsem bral zřetel. Výrazové a procítěné hraní má pro mě jako kantora, hráče, autora, ale i posluchače většinou navrch nad často bezobsažnou a samoučelnou technickou ekvilibristikou. Pokud se ovšem tyto herní prvky smysluplně propojí, tak je to značka ideál. Za samotným obsahem, filosofií a vůbec důvody vzniku jednotlivých skladeb je potřeba už hledat konkrétní osoby a situace. Kupříkladu dueto *Anče honí Káču* nemohlo najít jiný cíl než dvě spolužačky a kamarádky Aničku Múčkovou a Kačku Harnošovou.

Jak se vůbec ve tvém případě liší proces skládání písni pro skupinu Cimbal Classic a skladeb, jaké nabízíš na novém albu? Je ve tvém nitru autor artificiální hudby oddělen od „písničkáře“?

Než jsem si to zkusil, měl jsem pocit, že jsou to dva odlišné světy. Postupem času mě všechny moje zkušenosti, ať už s psaním a aranžováním „obyčejných“ písniček,

s divadelní muzikou, ale i s odžitými interpretačními zkušenostmi s hudbou jiných autorů dovedly k tomu, že tomu tak není. V Cimbal Classicu jsem běžně aranžoval pro šest až dvanáct nástrojů a to už se tolik neliší od počtu hlasů v partituře pro orchestr a podobně. Nakonec jde vždy jen o nápad a jeho realizaci.

Co je při komponování „vážných“ skladeb pro cimbál nejnáročnější? A co je naopak těžší při psaní písni?

Oboje je asi stejně těžké i snadné. Spousta prvků je velmi podobných. Melodie, harmonie a rytmus jsou základními kameny každého autorského počínání a u písni je samozřejmě nedílnou součástí i text. Liší se pak především zpracování. U písňové tvorby hudba umocňuje a podporuje textové sdělení. Měla by být jednoduchá a silná zároveň. Technicky ne příliš předvádívá, aby neodváděla pozornost od zpěvu a jeho myšlenek. Naopak instrumentální skladby obecně vyžadují daleko exponovanější party, a to nejen u sólových nástrojů. Celkově delší plochy vybízejí k větší propracovanosti jednotlivých témat, dávají prostor pestrým zvukovým možnostem a výrazovým prostředkům skladatele i interpretů. Zjednodušeně řečeno, vážná hudba vás stojí daleko více času a přemýšlení, protože těch cestiček, kudy se vydat, se nabízí nekonečná řada. Naproti tomu napsat silnou písničku znamená vybrat si z mnoha not jenom pár těch opravdu správných. Roli zde tedy hraje čas, pracovitost i talent.

V roce 2000 jsi vydal sólové album *Prameny*. Je nějaká přímá souvislost mezi ním a CD *Malované na cimbál*?

Souvislostí je tam celá řada, přímých i nepřímých. Přesně ve stejnou dobu, kdy jsem dotáčel toto album, přišla nabídka učit na konzervatoři. Bylo to v době, kdy jsem byl profesně velmi exponován a mimo různá hostování jsem fungoval současně ve třech prosperujících a úspěšných souborech. Cimbal Classic, Javory a BROLN naplňovaly můj muzikantský prostor v celé šíři a kantorská činnost mi připadala v mém případě krokem zpátky. Jazyčkem na vahách konečného rozhodnutí byl producent a vydavatel *Pramenů* Jiří Plocek. Nastavil mi jiný úhel pohledu na věc a já jsem za to zpětně rád. *Prameny* otevřely dokořán dveře mému tvůrčímu i hráčskému schopnostem a vzápětí mě svým způsobem postavily před daleko složitější úkol. Totiž podělit se o ně srozumitelným jazykem se svými posluchači. Skrze žáky jsem se zpočátku učil a dozvídal něco hlavně sám o sobě – o svém hraní, o svých předpokladech a hlavně o své povaze. Z ní pak především o tom, jestli umím být empatický, trpělivý, citlivý a hlavně nesobecký. Za těch patnáct let se mi žáci stali druhou rodinou, učení má v aktivitách asi prioritu a na *Malovaném* mě nejvíc hřeje, že v tónech mých studentů proudí i moje energie, moje prameny jsou součástí jejich pestrého cimbalového malování.

„Cimbál je bicí nástroj, melodický vypravěč i svrchovaný tvůrce harmonických ploch v jednom,“ píše Jiří Plocek na obalu tvého nového alba. Máš pocit, že při skládání některou z těchto rolí – třeba i podvědomě – upřednostňuješ? A mění se to u tebe nějak s časem?

Jako hráč i autor jsem se vždycky snažil představovat cimbál ve všech jeho bohatých možnostech. Je to nástroj s širokým spektrem zvukových barev, odstínů a výrazových prostředků, které se odvíjejí především od práce s tónem. Jeho kultivovanost, sytost a pestrost je asi nejvýraznějším znakem moravské školy hry na cimbál. Zadání se samozřejmě malinko liší vzhledem k typu skladby. Obecně si zakládám na tom, aby skladby byly sdělné, melodicky hravé a cimbál zpíval v plném tónovém rozsahu – asi přesně tak, jak moudře naznačil Jirka. V průběhu času jsem samozřejmě prošel přirozeným vývojem. Jako mladý chlapec

jsem spíše upřednostňoval kvantitu a rychlost zahraničních not, které strhávají pozornost, před jejich kvalitou a promyšleností. Věkem a zkušenostmi se snad posouvám k hlubšímu a pravdivějšímu projevu.

Působíš jako pedagog na brněnské konzervatoři. Hra na cimbál se kromě toho na Moravě vyučuje v Ostravě a v Kroměříži. Liší se ty školy nějak přístupem? V čem je brněnská výjimečná?

Především je dobře, že je o cimbál takový zájem. Zaslouží si to. Srovnávat jednotlivé školy mi nepřísluší. Člověk má někdy problém poznat dobře sám sebe, natož hodnotit někoho jiného. Směrování každé třídy se odvíjí od pedagoga hlavního oboru a myslím, že na všech školách jsou zdatní odborníci, kteří se cimbálu věnují s láskou a posouvají jeho vývoj dopředu. Já se v Brně snažím ctít tradici moravské cimbálové školy, která není uzavřená a zakonzervovaná, ale která si je rovněž vědomá svých předností a staví na nich. Moravský cimbál totiž dokáže i několika jednoduchými tóny vymalovat krásný písňový obraz. Je v něm cit a zpěvnost, která se pojí s hloubkou a neokázalostí moravské lidové hudby. A jestli jsme něčím výjimeční? Momentálně především tímto hudebním nosičem, protože nevím o žádném podobném počínu, kdy by studenti konzervatoře natočili samostatně, tedy jako debutové album za doprovodu v tomto případě

Moravského komorního orchestru a s hudbou svého učitele.

Album jsi pojmenoval *Malované na cimbál* podle úvodní skladby. Máš v hlavě při komponování nějaké konkrétní obrazy?

Když jsem začal psát koncertní fantazii *Malované na cimbál*, vědomě jsem si na začátku určil, že paličky jsou štětcem a cimbál plátnem. Jsou tam obrazy mé paměti a mého srdce. Mozaika přírodních scénérií se snoubí s mými vzpomínkami, city a blízkými lidmi. Prostě jsou v ní zakomponované výjevy částí života, které hudba odkryje, ale neprozradí. Nechává tak prostor pro fantazii a představivost posluchačů.

Druhá skladba se jmenuje *Řeka zpívá*. Voda je tvým oblíbeným tématem – viz album *Prameny* nebo písň z repertoáru *Cimbal Classic*, i když na texty Josefa Prudila (*Řeka tesknice*, *Teče řeka*). Čím to je, že je pro tebe voda a konkrétně řeka tak inspirativní? A máš svou oblíbenou řeku, na kterou při skládání myslíš?

Máš pravdu. Voda je odmalička mým nejmilejším živlem. Čas strávený v její přítomnosti mně dodává klid a energii zároveň. V průběhu života se náš vztah ale měnil. Jako kluk jsem vnímal řeku coby nevyčerpatelný zdroj zábavy s otevřenou náručí nevšedních a dostupných hraček. Každý splav, kámen, každá zátočina či tůňka rožnovské Bečvy skrývala nejen dobrodružství, ale i bezmezná, nevyhovitelná přátelství. Dnes, když sedím na břehu Moravské Dyje za chalupou v Modleticích, mám obzor rozšířený nejen o krásu života na obou březích, ale cítím i její vnitřní sílu, se kterou zdolává překážky za svým naplněním. Ona je vlastně nezdolává, ale elegantně se jim vyhýbá. Připadá mi to poučné a inspirativní. Jak pro život, tak i pro muziku.

Co tě inspirovalo ke skladbě *Hlasy modrých stromů*, nejdelší a nejčlenitější na albu?

Prvotní impuls k ní vyslala moje studentka Barunka Jagošová, která mě požádala o to, zda bych nenapsal koncert pro její absolventský výkon. Vzhledem k mé dlouholeté zkušenosti s hobojem, který hojně používám ve své domovské kapele, a také proto, že v cimbálové literatuře jsou stále ještě bílá místa, jsem

se rozhodl vytvořit dvojkoncert pro cimbál, hoboj a smyčcový orchestr. Třívětá skladba tedy dává výrazný a rovnocenný prostor oběma nástrojům, které se ve svých přirozených polohách vzájemně doplňují.

Z názvu je patrné, že jde o poctu přírodě, která je hlavním inspiračním zdrojem.

Cimbál v různých podobách je rozšířený po celé jihovýchodní Evropě. Máš mezi evropskými cimbalisty nějaké vzory nebo oblíbené interprety a autory?

Vyrůstal jsem v době, která nebyla nakloněna poznání toho, co se děje ve světě. Cimbál se u nás začal systematicky učit až po válce, a tak vzorů bylo poskrovnu. Jan Rokyta, Helena Červenková nebo Petr Oliva byli hráči, které jsem znal, ale nemůžu říct, že bych je napodoboval nebo jakkoliv vědomě studoval jejich hru. Myslím, že na té době bez internetu bylo přínosné, že každý cimbalista byl vlastně neopakovatelný originál, který nikoho nekopíroval a hledal poznání a inspiraci sám v sobě. Tím nezpochybňuji přínos médií a úžasné výkony cimbalistů po celém světě, které sleduji, ale říkám, že každá mince má dvě strany.

Pominu-li speciální album *Melodies From Around The Globe* (2013), které vzniklo ve spolupráci s Českým

biatlonovým svazem, a divadelní nahrávku *Betlém* (2010), vzniklo poslední řadové album *Cimbál Classicu*, *Malý kousek nad zemí*, před sedmi lety. Rodí se nové písně? Kdy se dočkáme nového alba? Nové písně se rodí, hrají i zpívají. Přiznávám ale, že i z důvodů mého zaníceného kantoření jsem Cimbál Classic kromě koncertů poslední dobou zanedbával. Příští rok máme s kapelou 25 let, a tak pokud bude sloužit zdraví, páté písničkové album spatří světlo světa možná společně i s nějakým best of výběrem. Zpozdíme-li to o rok, svět se nezboží.

Pocházíš z Rožnova, usadil ses v Brně a odtud odjíždíš trávit čas na chalupu do Modletic v České Kanadě. Které z těch míst je pro tebe nejinspirativnější?

Každé z těch míst mě ovlivnilo a každé v sobě nosím. Na Valašsku mám kořeny a s nimi je pevně spjata i mé muzikantské cítění. Brno mě rozvinulo a vyučilo a v Modleticích se cítím díky sejetí s přírodou nejsvobodněji a nešťastněji. To je dobrý úděl všech prázdninových míst.

Budeš dál psát skladby toho charakteru, jaké vyšly na CD *Malované na cimbál*? A budeš je případně dál „rozdávat“ svým studentkám, nebo si je necháš pro sebe?

Určitě budu svůj čas a případnou invenci dělit dál mezi písničky a hudbu, která se jen na oko tváří vážně. Zajímají mě i jiné nástroje než pouze cimbál, a tak je dost možné, že dalšími opusy vystoupím ze škatulky výhradně cimbálového autora. Už se tak ostatně i děje. Tím je dáno, a je to i základní smysl muzicírování, že budu dál a rád rozdávát skladby, které vytvořím. Neznám hezčí pocit ze skládání než vědomí, že vaše hudba hřeje a těší lidi na obou stranách podia a že je o ni zájem.

Foto Petr Pilát, Jef Kratochvil a archiv D. Štrunce